

φρείσας μεταξύ υπαλλήλων και διοικήσεως διαφοράς. Για την τήρηση της επιταγής αυτής, έχει σημασία να είναι σε θέση η τελευταία να γνωρίζει επακριβώς τις αιτιάσεις ή τις διεκδικήσεις του ενδιαφερομένου. Αντίθετα, η διάταξη αυτή δεν αποσκοπεί στο να επιβάλλονται, κατά τρόπο άκαμπτο και οριστικό, περιορισμοί στην ενδεχόμενη ενώπιον του Δικαστηρίου φάση, εφόσον η προσφυγή στο Δικαστήριο δεν μεταβάλλει ούτε την αιτία ούτε το αντικείμενο της ένστασης.

Περαιτέρω, μετά τη λήξη της προθεσμίας άμεσης προσφυγής στο Δικαστήριο, ο υπάλληλος που, ενώ δεν ήταν υποχρεωμένος, εφόσον επρόκειτο περί αποφάσεως εξεταστικής επιτροπής διαγωνισμού, επέλεξε το βοήθημα της προηγούμενης ένστασης δεν

μπορεί να υποβάλει στο Δικαστήριο παρά μόνο, αφενός, αιτήματα που έχουν το ίδιο αντικείμενο με αυτά που αναφέρονταν στην ένσταση και, αφετέρου, αμφισβητήσεις που στηρίζονται στην ίδια αιτία με αυτές που προέβαλε στην ένσταση. Οι αμφισβητήσεις αυτές μπορούν να αναπτυχθούν, ενώπιον του Δικαστηρίου, με την προβολή λόγων ακυρώσεως και ισχυρισμών που δεν περιλαμβάνονται, κατ' ανάγκη, στην ένσταση, αλλά συνδέονται στενά μ' αυτή.

3. Καμιά διάταξη του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης, ούτε άλλωστε καμιά γενική αρχή του δικαίου, δεν επιβάλλει την παρουσία μέλους της εξεταστικής επιτροπής κατά τη διάρκεια της διεξαγωγής των γραπτών εξετάσεων ενός διαγωνισμού.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ

G. FEDERICO MANCINI

της 13ης Μαρτίου 1986*

*Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,*

1. Με προσφυγή που ασκήθηκε στις 22 Ιανουαρίου 1985, τέσσερις υπάλληλοι των Κοινοτήτων, με βαθμό Β, οι Rihoux, Derungs, Van Sinay και Raatz ζητούν από το Δικαστήριο να ακυρώσει: α) τις γραπτές και προφορικές εξετάσεις του διαγωνισμού COM/A/390 και β) την απόφαση της εξεταστικής επιτροπής περί μη εγγραφής τους στον πίνακα επιτυχόντων.

Στις 21 Δεκεμβρίου 1983, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων δημοσίευσε την προκήρυξη του γενικού διαγωνισμού βάσει εξετάσεων (COM/A/390, ΕΕ C 345 της 21.12.1983, σ. 10) για την κατάρτιση εφεδρικού πίνακα για μελλοντικές προσλήψεις διοικητικών υπαλλήλων βαθμών Α 7/Α 6, ικανών για την εκτέλεση καθηκόντων μελέτης και ελέγχου των τεχνικών στοιχείων και των αποτελεσμάτων των εργασιών που πραγματοποιούνται στις πυρηνικές εγκαταστάσεις που υπόκεινται σε ελέγχους διαφαιλίσεων. Οι εξετάσεις ήσαν δύο ειδών: η πρώτη, γραπτή, συνίστατο σε «σειρά ερωτήσεων με δυνατότητα επιλογής

* Μετάφραση από τα ιταλικά.

της σωστής απάντησης μεταξύ πολλών απαντήσεων που θα επιτρέψει να εκτιμηθούν οι γνώσεις των υποψηφίων οι σχετικές με τον τομέα του διαγωνισμού»· η δεύτερη συνίστατο σε « συνέντευξη που θα επιτρέψει να εκτιμηθούν οι γνώσεις (συμπεριλαμβανομένων των γλωσσικών) και η ικανότητα του υποψηφίου για την άσκηση των καθηκόντων... » που περιγράφονται στη προκήρυξη του διαγωνισμού. Η εγγραφή στον εφεδρικό πίνακα για μελλοντικές προσλήψεις εξαρτιόταν από δύο προϋποθέσεις: να συγκεντρωθούν από τον υποψήφιο εξήντα τουλάχιστον μονάδες στο σύνολο των εξετάσεων και τουλάχιστον 30 μονάδες στην προφορική εξέταση.

Οι προσφεύγοντες υπέβαλαν αίτηση συμμετοχής στο διαγωνισμό και έγιναν δεκτοί στις εξετάσεις. Στις 11 Ιουλίου 1984, η εξεταστική επιτροπή τους γνωστοποίησε ότι ύστερα από τις εξετάσεις που είχαν υποστεί αντιστοίχως δεν είχαν συγκεντρώσει τις εν λόγω προϋποθέσεις και, επομένως, ανέφερε, ότι δεν μπορούσε να τους εγγράψει στον πίνακα επιτυχόντων. Κατά της απόφασης αυτής, οι προσφεύγοντες υπέβαλαν, σύμφωνα με το άρθρο 90, παράγραφος 2, του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης των υπαλλήλων, τέσσερις διοικητικές ενστάσεις με ταυτόσημο περιεχόμενο: ο τρόπος που διεξήχθη η γραπτή εξέταση — υποστήριξαν — δεν ανταποκρινόταν στην περιγραφή που περιλάμβανε σχετικά η προκήρυξη του διαγωνισμού· και, εφόσον, στη συγκεκριμένη περίπτωση, τα αποτελέσματα των γραπτών και προφορικών εξετάσεων αποτελούσαν το αντικείμενο συνολικής εκτίμησης, οι εξετάσεις έπρεπε να ακυρωθούν εξ ολοκλήρου. Στις 20 Νοεμβρίου 1984, ο επίτροπος Burke απέρριψε τις ενστάσεις αυτές. Ο εν λόγω επίτροπος παρατήρησε ότι, κατά τη διοργάνωση των γραπτών εξετάσεων, η εξεταστική επιτροπή είχε πλήρως τηρήσει τους όρους που προβλέπονταν από την προκήρυξη του διαγωνισμού και πρόσθεσε ότι, εφόσον οι τέσσερις υπάλληλοι δεν είχαν πετύχει στην προφορική εξέταση, δεν μπορούσαν, εν πάση περιπτώσει, να συμπεριληφθούν μεταξύ των υποψηφίων που είχαν κριθεί ικανοί. Εξ ου και η προσφυγή επί της οποίας κλήθηκε να αποφανθεί το Δικαστήριο.

2. Οι προσφεύγοντες, προς στήριξη των αιτημάτων τους, προβάλλουν δύο λόγους ακυρώσεως:

1) παραβίαση του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης από τρεις απόψεις:

α) πλημμελή διεξαγωγή των γραπτών και προφορικών εξετάσεων·

β) μη τήρηση του απορρήτου όσον αφορά τις εργασίες της εξεταστικής επιτροπής·

γ) παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης·

2) κατάχρηση εξουσίας, όσον αφορά την απόφαση περί μη εγγραφής τους στον εφεδρικό πίνακα για μελλοντικές προσλήψεις.

Η Επιτροπή, αφού παρέστη νομίμως, πρότεινε ένσταση απαραδέκτου της προσφυγής, όσον αφορά τις αιτιάσεις σχετικά με την πλημμελή διεξαγωγή των προφορικών εξετάσεων, την παραβίαση του απορρήτου και την κατάχρηση εξουσίας. Οι λόγοι αυτοί ακυρώσεως, — ισχυρίζεται — δεν προβλήθηκαν κατά τη διοικητική ένσταση και, επομένως, δεν μπορούν να προβληθούν, για πρώτη φορά, κατά τη διάρκεια της ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασίας.

Επομένως, η τελευταία πρέπει να περιοριστεί στην εξέταση των πλημμελειών της γραπτής εξέτασης.

Οι προσφεύγοντες απαντούν ότι, βάσει της νομολογίας του Δικαστηρίου, η υποβολή διοικητικής ενστάσεως κατά του κύρους της απόφασης εξεταστικής επιτροπής « εξέρχεται του πλαισίου των διατάξεων του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης, δεδομένου ότι (η ΑΔΑ) δεν έχει την εξουσία να ακυρώσει (τις εν λόγω) αποφάσεις... Αν παρ' όλα αυτά, ο ενδιαφερόμενος υποβάλει διοικητική ένσταση, στην αρμόδια για τους διορισμούς αρχή, μια τέτοια ενέργεια, οποιαδήποτε και αν είναι η σημασία της από νομική άποψη, δεν μπορεί να έχει ως συνέπεια να του στερήσει το δικαίωμα της άμεσης προσφυγής στο Δικαστήριο » (απόφαση της 30ής Νοεμβρίου 1978, συνεκδικα-

σθείσες υποθέσεις 4, 19 και 28/78, Salerno και άλλοι κατά Επιτροπής, Racc. 1978, σ. 2403· απόφαση της 14ης Ιουλίου 1983, υπόθεση 144/82, Detti κατά Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Συλλογή 1983, σ. 2421). Κατά συνέπεια, σε τέτοιες περιπτώσεις, είναι παράλογο να ζητείται ταυτότητα αντικειμένου και λόγων ακυρώσεως μεταξύ μιας προδικαστικής πράξεως, ούτε αναγκαίως ούτε χρήσιμης, και της ενόπιον του Δικαστηρίου προσφυγής, η οποία, αντιθέτως, αποτελεί τη μόνη μορφή αποτελεσματικής έννομης προστασίας.

Εξάλλου, η Επιτροπή αναφέρει ότι αν, *παρ' όλα αυτά* ένας υποψήφιος υποβάλει διοικητική ένσταση, πρέπει από τις ενέργειές του να συνάγονται όλες οι λογικές συνέπειες όσον αφορά τη διαδικασία και ειδικότερα, απαιτείται η μεταγενέστερη προσφυγή του να στηρίζεται επί των λόγων που πρόβαλε ο ενδιαφερόμενος κατά τη διοικητική φάση. Στην αντίθετη περίπτωση, η διοίκηση θα βρισκόταν στην παράλογη κατάσταση να είναι υποχρεωμένη, καταρχάς, να απαντά σε συγκεκριμένες επικρίσεις και κατόπιν, ενόπιον του Δικαστηρίου, σε διαφορετικού περιεχομένου αιτιάσεις.

3. Η άποψη της Επιτροπής θέτει εκ νέου στο Δικαστήριο ένα παλιό και άλυτο πρόβλημα: τη σχέση μεταξύ διοικητικής ένστασης και προσφυγής όταν η διαφορά έχει ως αντικείμενο την απόφαση ενός οργάνου — όπως ακριβώς η εξεταστική επιτροπή ενός διαγωνισμού — το οποίο, καθώς αποφασίζει με πλήρη ανεξαρτησία, διενεργεί πράξεις που δεν υπόκεινται στον έλεγχο της αρμόδιας για τους διορισμούς αρχής. Το Δικαστήριο έκρινε αρκετές φορές ότι σε τέτοιες περιπτώσεις « η ιεραρχική προσφυγή φαίνεται άνευ νοήματος, ενώ το μόνο μέσο έννομης προστασίας που έχουν στη διάθεσή τους οι ενδιαφερόμενοι είναι η ενόπιον του Δικαστηρίου προσφυγή ». Εντούτοις, μπορεί να συμβεί — πρόσθεσε το Δικαστήριο — να υποβάλει, επίσης, ο υπάλληλος διοικητική ένσταση και να αναμείνει την απόφαση της αρμόδιας για τους διορισμούς αρχής: στην περίπτωση αυτή, οι ενέργειές του, έστω και αν είναι από διοικητική

άποψη αλυσιτελείς, δεν συνεπάγονται την απώλεια της δυνατότητας προσφυγής στο Δικαστήριο αλλά έχουν ως αποτέλεσμα την παράταση των προθεσμιών προσφυγής.

Εντούτοις, είναι σκόπιμο να τονιστεί ότι η κατ' αυτό τον τρόπο σκιαγραφηθείσα και για πρώτη φορά υιοθετηθείσα με την απόφαση της 14ης Ιουνίου 1972 (υπόθεση 44/71, Marcato κατά Επιτροπής, Racc. 1972, σ. 427) λύση δεν έγινε δεκτή από το Συμβούλιο. Πράγματι στην αναθεώρηση του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης της 30ής Ιουνίου 1972 (GU L 160 της 16.7.1972, σ. 1) ορίζεται ότι « η προσφυγή στο Δικαστήριο... γίνεται αποδεκτή μόνο αν έχει διατυπωθεί στην αρμόδια για τους διορισμούς αρχή αίτημα » εντός της προθεσμίας που προβλέπεται στην εν λόγω παράγραφο (άρθρο 91, παράγραφος 2, πρώτη περίπτωση, του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης). Αλλά — ιδού το ζήτημα — η αναθεώρηση δεν έκανε το Δικαστήριο να αλλάξει γνώμη. Έτσι, όταν του τέθηκε, μετά την έναρξη ισχύος της εν λόγω αναθεωρήσεως, το ίδιο πρόβλημα, αυτό έκρινε ότι « η προϋπόθεση που θέτει το άρθρο 91 δεν αφορά παρά μόνο τις πράξεις που η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή μπορεί ενδεχομένως να τροποποιεί » (απόφαση της 16ης Μαρτίου 1978, υπόθεση 7/77, Von Wüllerstorff und Urbair κατά Επιτροπής, Racc. 1978, σ. 769).

Η αβεβαιότητα που προκλήθηκε από την αντίφαση αυτή μεταξύ κανόνων νομοθετικής και νομολογιακής προελεύσεως είχε άμεσες συνέπειες: πράγματι, μερικοί υπάλληλοι, έστω και αν είχαν υποβάλει διοικητική ένσταση κατά της απόφασης εξεταστικής επιτροπής, έσπευσαν να προσφύγουν στο Δικαστήριο και αυτό παρόλο που ο κανονισμός υπηρεσιακής κατάστασης επιβάλλει ως προϋπόθεση για να γίνει μια προσφυγή τύποις δεκτή να έχει εκδοθεί « ρητή ή σιωπηρή απορριπτική απόφαση » επί της ενστάσεως (άρθρο 91, παράγραφος 2, δεύτερη περίπτωση). Το Δικαστήριο, αφού δέχθηκε ότι η προσφυγή αποτελεί « δικαίωμα από το οποίο δεν μπορεί να παραιτηθεί ο ενδιαφερόμενος... και το οποίο δεν μπορεί να θιγεί από τις ατομικές του ενέργειες », έκρινε ότι το γεγονός ότι αναμένεται

απόφαση ως προς τη διοικητική ένσταση δεν ασκεί επιρροή ως προς τη δυνατότητα προσφυγής ενώπιον αυτού (προαναφερθείσα απόφαση Salerno). Εξάλλου, ήδη στην απόφαση Wüllerstorff το Δικαστήριο είχε παρατηρήσει ότι « η οικονομία, τόσο της διοικητικής όσο και της ενώπιον του δικαστηρίου διαδικασίας αντιτίθεται σε ερμηνεία του άρθρου 91, παράγραφος 2, η οποία, λαμβάνοντας τη διάταξη αυτή κατά γράμμα, θα κατέληγε αποκλειστικά και μόνο σε εντελώς ανώφελη παράταση της διαδικασίας ».

Ας έλθω τώρα στην υπό κρίση ένσταση. Είναι προφανές ότι, υπό το φως της κατεύθυνσης αυτής της νομολογίας (δηλαδή του γεγονότος ότι το Δικαστήριο δεν έχει προσδώσει σημασία στη διοικητική ένσταση), θα ήταν αβάσιμο να υποστηριχθεί, όπως πράττει η Επιτροπή, ότι ένσταση και προσφυγή πρέπει να έχουν το ίδιο αντικείμενο και την ίδια αιτία. Εντούτοις, νομίζω ότι το συμπέρασμα αυτό είναι πολύ συζητήσιμο. Έχοντας υπόψη τα όρια που έχουν τεθεί στη δικαιοδοσία του Δικαστηρίου στον τομέα των υπαλληλικών διαφορών και των προβλημάτων που εξακολουθεί να θέτει η αναφερθείσα νομολογία, θα μπορούσα να φθάσω ακόμα και μέχρι του σημείου να αποκλείσω τη νομιμότητά της.

4. Όπως είναι γνωστό, το άρθρο 179 της Συνθήκης ΕΟΚ παρέχει στο Δικαστήριο τη δικαιοδοσία να αποφαινεται επί οποιασδήποτε διαφοράς μεταξύ της Κοινότητας και των υπαλλήλων της « εντός των ορίων και σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ορίζει ο κανονισμός περί της υπηρεσιακής τους καταστάσεως ». Το άρθρο 91 της τελευταίας αυτής πηγής ορίζει, περαιτέρω, ότι το Δικαστήριο είναι αρμόδιο μόνο εφόσον της προσφυγής του υπαλλήλου προηγήθηκε διοικητική ένσταση και απορριπτική απόφαση. Επομένως, ελλείψει ρητής παρεκκλίσεως, πρέπει να θεωρηθεί ότι ο κανόνας αυτός ισχύει επί πάσης διαφοράς και, κατά συνέπεια, και επί των υποθέσεων που αφορούν την απόφαση εξεταστικής επιτροπής. Δέχομαι ότι, καθώς η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή δεν μπορεί να τροποποιήσει την

απόφαση αυτή, η εκ των προτέρων υποβολή, προληπτικώς, διοικητικής ενστάσεως και η αναμονή του αποτελέσματός της (άνευ των οποίων η προσφυγή είναι απαράδεκτη) μπορεί να είναι περιττές και δη άχρηστες. Εντούτοις, αυτό δεν συμβαίνει πάντοτε και δεν είναι πάντοτε αληθές ότι η διοικητική ένσταση στερείται χρησιμότητας.

Καταρχάς, παρατηρώ ότι, μεταξύ των μέτρων που μπορεί να υιοθετήσει μια εξεταστική επιτροπή, πρέπει να γίνει διάκριση των απλώς διοικητικού χαρακτήρα αποφάσεων από αυτές με τις οποίες εκτιμώνται οι ικανότητες των υποψηφίων. Μόνο οι τελευταίες αυτές αποφάσεις δεν υπάγονται, ως εκ της φύσεώς τους, στον έλεγχο της αρμόδιας για τους διορισμούς αρχής και μπορούν, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, να προβληθούν απευθείας ενώπιόν του. Οι λοιπές αποφάσεις εξακολουθούν να υπόκεινται στον κανόνα του άρθρου 91. Ας υποθεθεί, παραδείγματος χάριν, ότι η εξεταστική επιτροπή αποφασίζει να διοργανώσει μια εξέταση που δεν προβλέπεται στην προκήρυξη του διαγωνισμού: είναι προφανές ότι, για να προσβληθεί η απόφαση αυτή θα πρέπει πρώτα να υποβληθεί διοικητική ένσταση, η δε προσφυγή δεν θα μπορεί να ασκηθεί παρά μόνο αν απορριφθεί η ένσταση.

Εντούτοις, η ανωτέρω διάκριση, μολονότι σαφής από θεωρητική άποψη, δεν είναι πάντοτε εύκολη στην πράξη: και αυτό είναι τόσο αληθές ώστε, σε σημαντικό αριθμό περιπτώσεων, οι υποψήφιοι τηρούν τους κανόνες του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης υποβάλλοντας ένσταση. Προσθέτω ότι η πράξη αυτή, ακόμα και όταν αφορά απόφαση μη υποκείμενη σε έλεγχο επί διοικητικού επιπέδου, μπορεί να αποδειχθεί συμφέρουσα. Πράγματι, η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή γνωστοποιεί συνήθως το περιεχόμενο της εν λόγω πράξεως στην εξεταστική επιτροπή ή τελευταία μπορεί να τη βρει βάσιμη και κατά συνέπεια να ανακαλέσει την απόφασή της, αποφεύγοντας, έτσι, να αχθεί η διαφορά ενώπιον του Δικαστηρίου. Αντιστρόφως, αν απορριφθεί η ένσταση, η αιτιολογία της αρμόδιας

για τους διορισμούς αρχής θα μπορούσε να πείσει τον ενδιαφερόμενο (ο οποίος συχνά αγνοεί τις ιδιαιτερότητες των κοινοτικών διαγωνισμών) και, κατά συνέπεια, να τον πείσει να μην ασκήσει προσφυγή. Νομίζω ότι και στις δυο περιπτώσεις η διοικητική ένσταση θα έχει εξυπηρετήσει αυτόν που την υπέβαλε και θα έχει, εν πάση περιπτώσει, επιτευχθεί ο σκοπός για τον οποίο προβλέφθηκε.

Κατόπιν των ανωτέρω, αναγνωρίζω, όπως ήδη έχω πράξει αναπτύσσοντας τις προτάσεις μου στην υπόθεση Detti, ότι ο ενδιαφερόμενος μπορεί, προσβάλλοντας απόφαση εξεταστικής επιτροπής, να επιλέγει μεταξύ της υποβολής διοικητικής ενστάσεως και της άμεσης προσφυγής στο Δικαστήριο. Εντούτοις, η ευχέρεια αυτή — ως το προσθέσω σήμερα — δεν συνεπάγεται ότι έχει την ελευθερία να χρησιμοποιεί κατά το δοκούν τους κανόνες διαδικασίας. Πράγματι, επιλέγοντας ο υποψήφιος τη διοικητική ένσταση υπόκειται στη ρύθμιση που έχει θεσπιστεί σχετικά με τον κανονισμό υπηρεσιακής κατάστασης και για το λόγο αυτό μάλιστα, υποχρεούται να την τηρήσει και ειδικότερα να αναμείνει την απόφαση της αρμόδιας για τους διορισμούς αρχής. Αλλά, παρόμοια δέσμευση ισχύει, επίσης, και για τον κοινοτικό δικαστή, η δικαιοδοσία του οποίου — υπενθυμίζω το άρθρο 179 της Συνθήκης — περιορίζεται από τα όρια που του επιβάλλει η ίδια πηγή. Και, οι ενέργειες του υποκειμένου που απευθύνεται στην αρμόδια για τους διορισμούς αρχή συνιστούν επίσης στην υπό κρίση περίπτωση την άσκηση δικαιώματος που εγγυάται ο κανονισμός υπηρεσιακής κατάστασης: επομένως δεν επιτρέπεται να αποφανθεί το Δικαστήριο, όπως στην απόφαση Salerno, ότι « εξέρχεται του πλαισίου των διατάξεων του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης ». Εξάλλου, οι ενέργειες αυτές όχι μόνο « δεν στερούνται επιρροής », αλλά και ανταποκρίνονται, όπως αποδείχθηκε προηγουμένως, στους λόγους σκοπιμότητας και βεβαιότητας που αποτελούν το σκοπό κάθε διοικητικής διαδικασίας. Τέλος, η υποβολή της ένστασης δεν έχει ως αποτέλεσμα την « παράταση » των προθεσμιών προσφυγής: βεβαίως η προσφυγή εξακολουθεί να είναι δυνατή, αλλά σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που προβλέπει

το άρθρο 91 (βλέπε κατ' αυτή την έννοια την προαναφερθείσα υπόθεση Detti, 17η σκέψη).

Η ορθότητα της ερμηνείας αυτής του άρθρου 91 συνάγεται, επίσης, από την πρόσφατη, και ίσως καινοτόμο, απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση 259/84, Strack κατά Κοινοβουλίου. Τον Οκτώβριο 1984, ο Strack άσκησε προσφυγή κατά αποφάσεως της εξεταστικής επιτροπής του διαγωνισμού PE/27/A με την οποία δεν του παρασχέθηκε νέα προθεσμία για να συμμετάσχει σε εξετάσεις στις οποίες δεν είχε μπορέσει να λάβει μέρος. Μερικές μέρες αργότερα, υπέβαλε, επίσης, και διοικητική ένσταση. Όμως, το Δικαστήριο χωρίς να εξετάσει αν κατά της εν λόγω αποφάσεως ήταν δυνατό να ασκηθεί διοικητικός έλεγχος έκρινε, με διάταξη της 31ης Ιανουαρίου 1985 (Συλλογή 1985, σ. 453), ότι καθώς δεν είχε προηγηθεί της προσφυγής απόφαση επί της διοικητικής ενστάσεως, το Δικαστήριο ήταν καταφανώς αναρμόδιο να εκδικάσει τη διαφορά.

Μπορεί να λεχθεί ότι η απόφαση αυτή σημαίνει την αφετηρία μιας μεταβολής προσανατολισμού του Δικαστηρίου; Το εύχομαι. Εν πάση περιπτώσει, η γνώμη μου είναι ακλόνητη. Στις προσφυγές που έχουν ως αντικείμενο τις αποφάσεις εξεταστικής επιτροπής, ο ενδιαφερόμενος που επιλέγει τη διοικητική ένσταση υποχρεούται να τηρεί σχολαστικώς τους κανόνες διαδικασίας που προβλέπει ο κανονισμός υπηρεσιακής κατάστασης.

5. Αφού έγινε δεκτό ότι μεταξύ της ιεραρχικής προσφυγής και της προσφυγής στο Δικαστήριο υφίσταται, σε περιπτώσεις όπως η προκειμένη, σχέση προδικαστικού χαρακτήρα, απομένει να διαπιστωθεί σε ποιο βαθμό δεσμεύεται ο προσφεύγων, κατά την ενόπιον του Δικαστηρίου διαδικασία, από το περιεχόμενο της ένστασής του.

Η επίλυση του προβλήματος δεν είναι δυσχερής. Καταρχάς, επισημαίνω ότι « (το άρθρο 91 του κανονισμού υπηρεσιακής κατά-

στασης) έχει ως αντικείμενο να επιτρέπεται και να ευνοείται φιλική ρύθμιση των διαφορών που αναφύονται μεταξύ των υπαλλήλων και της διοίκησης και, για την τήρηση της επιταγής αυτής, έχει σημασία να είναι σε θέση η τελευταία να γνωρίζει τις αιτιάσεις ή τις διεκδικήσεις του ενδιαφερομένου. Αντίθετα, η διάταξη αυτή δεν αποσκοπεί στο να επιβάλλονται, κατά τρόπο άκαμπτο και οριστικό, περιορισμοί στην ενδεχόμενη ενώπιον του Δικαστηρίου φάση, εφόσον τα υποβαλλόμενα κατά το τελευταίο αυτό στάδιο αιτήματα δεν μεταβάλλουν ούτε την αιτία ούτε το αντικείμενο της ένστασης» (απόφαση της 1ης Ιουλίου 1976, υπόθεση 58/75, Sergy κατά Επιτροπής, Racc. 1976, σ. 1139). Προηγουμένως, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι, δυνάμει του κανόνα αυτού «αντικείμενο μιας τέτοιας προσφυγής (πρέπει να) είναι η πράξη ή παράλειψη που απετέλεσε την αφετηρία της ένστασης... και οι διάδικοι (δεν) δεσμεύονται, όσον αφορά τους ισχυρισμούς και τα επιχειρήματα που προβάλλονται ενώπιον του Δικαστηρίου, από το περιεχόμενο της ένστασης ή της απορριπτικής απόφασης» (απόφαση της 30ής Οκτωβρίου 1974, υπόθεση 188/73, Grassi κατά Συμβουλίου, Racc. 1974, σ. 1099).

Από τη νομολογία αυτή συνεπάγεται ότι ο ασκών προσφυγή κατά διοικητικής αποφάσεως δεν μπορεί, κατά το στάδιο της ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασίας να τροποποιήσει την αιτία και το αντικείμενο της ένστασης: δηλαδή δεν μπορεί να στραφεί, ζητώντας την ακύρωσή της, κατά *διαφορετικής* βλαπτικής πράξεως ούτε να καταλογίσει στην αρχή που εξέδωσε την πράξη αυτή μια *διαφορετική* παράνομη ενέργεια.

Όμως, οι Rihoux, Derungs, Van Sinay και Raatz, καταγγέλλοντας με την ένστασή τους τις γραπτές εξετάσεις του διαγωνισμού, περιόριστηκαν στο να κατηγορήσουν την εξεταστική επιτροπή ότι δεν τήρησε τους όρους που προβλέπει η προκήρυξη του διαγωνισμού. Αντίθετα, στην προσφυγή της 22ας Ιανουαρίου 1985, επικρίνουν επίσης και τις προφορικές

εξετάσεις, ή καλύτερα, τις πλημμέλειες που σημειώθηκαν στις εξετάσεις αυτές, διαμαρτύρονται για τη διαρροή πληροφοριών που προορίζονται να μείνουν απόρρητες και ισχυρίζονται ότι η απόφαση περί μη εγγραφής τους στον πίνακα επιτυχόντων φέρει το στίγμα της καταχρήσεως εξουσίας: επομένως, σε τι άλλο οδηγούν οι παρατηρήσεις αυτές αν μη στη καταγγελία *διαφορετικών* παράνομων πράξεων ή, για να επαναλάβω τη φρασεολογία της απόφασης Sergy, στη διατύπωση «αιτιάσεων που η διοίκηση» δεν ήταν «σε θέση να γνωρίζει», όταν ακόμα ήταν δυνατή «φιλική ρύθμιση» της διαφοράς; Νομίζω ότι αυτό είναι αρκετό για να συναχθεί το συμπέρασμα ότι οι κατ' αυτό τον τρόπο διατυπωθείσες αιτιάσεις δεν υπόκεινται στον έλεγχο του Δικαστηρίου.

Επομένως, αφού δέχομαι την ένσταση που προτείνει η καθής, θα περιοριστώ στην εξέταση των λόγων ακυρώσεως που αφορούν τις πλημμέλειες που σημειώθηκαν κατά τη διεξαγωγή των γραπτών εξετάσεων: δηλαδή τη μόνη αιτίαση, που προβλήθηκε κατά τη διαδικασία που ακολούθησε η εξεταστική επιτροπή και η οποία περιέχεται τόσο στην ένσταση όσο και στην προσφυγή.

6. Η αιτίαση αυτή στηρίζεται σε τρεις λόγους. Καταρχάς, οι προσφεύγοντες ισχυρίζονται ότι, κατά το χρονικό σημείο της έναρξης της γραπτής εξέτασης, υποβλήθηκαν σε «ψυχοτεχνικό test» το οποίο αποτελείτο από προβλήματα λογικής και μαθηματικές ασκήσεις. Το test αυτό αποσκοπούσε στο να καθοριστεί «η καμπύλη της διανοητικής φυσιολογίας» των υποψηφίων, ενώ δεν επέτρεπε στην εξεταστική επιτροπή να εκτιμήσει τις συγκεκριμένες γνώσεις τους επί της ύλης του διαγωνισμού. Εν πάση περιπτώσει, το γεγονός είναι ότι η προκήρυξη του διαγωνισμού δεν πρόβλεπε κάτι τέτοιο και η διεξαγωγή του test αυτού μείωσε σε εννήντα πέντε λεπτά τις δύο ώρες που είχαν ορισθεί για την πραγματική γραπτή εξέταση. Επομένως, οι όροι της προκήρυξης του διαγωνισμού δεν τηρήθηκαν κατά παράβαση του άρθρου I, στοιχείο ε), του παραρτήματος III, του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης.

Δεύτερον, — επισημάνουν οι προσφεύγοντες — η «πραγματική γραπτή εξέταση» διακόπηκε επί δέκα περίπου λεπτά λόγω μεταφραστικού λάθους στο γερμανικό κείμενο της εξέτασης. Η διακοπή αυτή, εκτός του ότι μείωσε ακόμα περισσότερο τη διάρκεια της εξέτασης, διατάραξε και την κανονική της διεξαγωγή.

Τέλος μόνο μια γραμματέας παραβρέθηκε στις εξετάσεις που έδωσαν οι προσφεύγοντες στο Λουξεμβούργο, ενώ στα λοιπά εξεταστικά κέντρα του διαγωνισμού, και συγκεκριμένα στις Βρυξέλλες, ήταν παρόντα ορισμένα μέλη της Επιτροπής. Καθώς οι υποψήφιοι των κέντρων αυτών πλεονεκτούσαν λόγω του ότι ήταν δυνατό να τους παρασχεθούν διευκρινίσεις επί των ερωτημάτων του διαγωνισμού από τους Επιτρόπους το γεγονός αυτό συνεπάγεται παραβίαση της αρχής της ισότητας.

Έτσι συνοψισμένοι οι λόγοι ακυρώσεως δεν είναι βάσιμοι. Από την απάντηση του επιτρόπου Burke στη διοικητική ένσταση των προσφευγόντων προκύπτει ότι η εξεταστική επιτροπή είχε κατανείμει τη γραπτή εξέταση που αποτελείτο από μια «σειρά ερωτήσεων με δυνατότητα επιλογής της σωστής απάντησης μεταξύ πολλών απαντήσεων» σε τέσσερις κατηγορίες ερωτήσεων που αποσκοπούσαν στο να διαπιστωθεί η προετοιμασία των υποψηφίων για την εκτέλεση των καθηκόντων μελέτης και έλεγχου των εργασιών που πραγματοποιούνται στις πυρηνικές εγκαταστάσεις που υπόκεινται σε έλεγχο διασφαλίσεων: κατηγορία Α, τεχνικο-θεωρητικοί τομείς (ακαδημαϊκές γνώσεις)· κατηγορία Β, τεχνικές εφαρμογές· κατηγορία Γ, προβλήματα μαθηματικών και λογικής· κατηγορία Δ, σημεία του κανονισμού (Ευρατόμ) 3227/76 της Επιτροπής της 19ης Οκτωβρίου 1976 περί εφαρμογής των διατάξεων για τον έλεγχο διασφαλίσεων της Ευρατόμ (ΕΕ ειδ. έκδ. 12/01, σ. 148). Οι απαντήσεις στις ερωτήσεις της κατηγορίας Γ έπρεπε να δοθούν χωρίς τη βοήθεια αριθμομηχανής και αυτό εξηγεί — παρατηρεί ακόμα ο Burke — γιατί δόθηκαν πριν από τις άλλες ερωτήσεις, για τις οποίες επιτρεπόταν η χρήση του οργάνου αυτού.

Έχοντας υπόψη τις διευκρινίσεις αυτές, νομίζω ότι η διοργάνωση των εξετάσεων ήταν απολύτως σύμφωνη με τους όρους και τους στόχους της προκήρυξης του διαγωνισμού. Ο ισχυρισμός κατά τον οποίο η πρώτη ομάδα ερωτήσεων αποτελούσε τεστ με το οποίο αποσκοπείτο να καθοριστεί η καμπύλη της διανοητικής φυσιογνωμίας των υποψηφίων δεν διαψεύδεται μόνο από τις παρατηρήσεις του Burke· και η έκθεση της εξεταστικής επιτροπής, από την οποία συνάγεται ότι τα αποτελέσματα της εξέτασης αυτής εκτιμήθηκαν σύμφωνα με τα ίδια κριτήρια με τα οποία κρίθηκαν και τα αποτελέσματα των λοιπών εξετάσεων, αποκλείει επίσης το βάσιμο του εν λόγω ισχυρισμού. Εκτός από αυτό, δεν θεωρώ πιθανό ότι μια εξέταση λογικής και μαθηματικών, διάρκειας εικοσιπέντε λεπτών, είναι αρκετή για να καθοριστεί η καμπύλη της διανοητικής φυσιογνωμίας ενός υποψηφίου, όταν είναι γνωστό ότι οι εξετάσεις που προορίζονται για το σκοπό αυτό, εκτός του ότι αποτελούνται από διαφορετικής φύσεως τεστ, διαρκούν συνήθως δύο ή και περισσότερες ώρες.

Όσον αφορά το δεύτερο λόγο, η καθής παραδέχεται ότι το γερμανικό κείμενο των ερωτήσεων της ομάδας D περιείχε σφάλμα, το οποίο, όμως, διορθώθηκε κατά τη διάρκεια της εξέτασεως. Εντούτοις, στην έκθεση της εξεταστικής επιτροπής επισημάνεται ότι η ανακρίβεια αυτή δεν επηρέασε παρά μόνο τις εξετάσεις που διεξήχθησαν στην Καρλσρούη και ότι, για το λόγο αυτό, η εξεταστική επιτροπή πρόσθεσε αυτομάτως στον τελικό βαθμό που έλαβαν οι υποψήφιοι το βαθμό 0,58, δηλαδή την αξία που αποδίδεται στην εσφαλμένως μεταφρασθείσα ερώτηση (η επανόρθωση αυτή είναι σύμφωνη προς τα κριτήρια της αντικειμενικότητας και της ίσης μεταχειρίσεως που απαιτεί η νομολογία του Δικαστηρίου σε παρόμοιες περιπτώσεις — βλέπε την προαναφερθείσα απόφαση Detti). Εξάλλου, είναι προφανές ότι η αναστάτωση που προκάλεσε το εν λόγω επεισόδιο δεν αρκεί από μόνη της για να δικαιολογήσει ακύρωση της εξέτασης στο σύνολό της.

Τέλος, όσον αφορά την παραβίαση της αρχής της ισότητας, είναι αρκετό να παρατηρηθεί ότι η παρουσία των μελών της εξεταστικής επιτροπής στους χώρους των γραπτών εξετάσεων δεν επιβάλλεται από κανένα κανόνα του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης· άλλωστε,

κάτι τέτοιο μπορεί να είναι και από ουσιαστική άποψη αδύνατο, όταν, όπως στην προκείμενη περίπτωση, ο διαγωνισμός διεξάγεται ταυτόχρονα σε διαφορετικούς τόπους. Επομένως και ο τελευταίος αυτός λόγος ακυρώσεως είναι αβάσιμος.

7. Κατόπιν των προηγούμενων σκέψεων, προτείνω στο Δικαστήριο να απορρίψει την προσφυγή που άσκησαν, στις 22 Ιανουαρίου 1985, οι Rihoux, Derungs, Van Sinay και Raatz κατά της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και, σύμφωνα με το άρθρο 70 του κανονισμού διαδικασίας, τα δικαστικά έξοδα να συμψηφιστούν μεταξύ των διαδίκων.